

Catechese Wereldjongerendagen 2005

Wuppertal, 19 augustus 2005

Leven in de wereld als echte aanbidders van Christus

We zijn hier bij gelegenheid van de Wereldjongerendagen naar Keulen gekomen om samen met jongeren uit de hele wereld en met onze nieuwe paus Benedictus XVI Christus te ontmoeten en te aanbidden. Zo hopen we echte aanbidders van Christus te worden. De vraag is op deze derde en laatste catechesedag: wat doet deze ontmoeting met ons? Is er sprake van een blijvend effect? Of zijn we Jezus na afloop al weer snel vergeten?

Wanneer een jonge leerling in een schoolklas door een verkeersongeluk onverwacht om het leven komt, zijn de medeleerlingen geschokt en geëmotioneerd. Maar de ervaring leert dat al spoedig daarop iedereen weer tot zijn oude levensweg terugkeert en slechts een enkeling door die ervaring echt verandert. 50.000 mensen woonden in de Arena te Amsterdam de uitvaart bij van André Hazes, geschokt door zijn overlijden. Veel tranen werden vergoten. Na thuiskomst konden de deelnemers bij wijze van spreken gelijk droge sokken aantrekken. Maar hoe snel was die emotie niet verdampft?

We zijn deze dagen hopelijk geraakt door de ontmoeting met Jezus. Maar als we over enkele dagen huiswaarts keren, hervatten we dan weer de levensweg die we tot nu toe gingen, zonder dat er iets blijvend verandert?

In navolging van de Nederlandse regering brengen we eerst het 'zuur' en daarna het 'zoet'. Het 'zuur' is de weg die we *niet* nemen als we naar huis teruggaan. Het 'zoet' gaat over de weg die we *wel* nemen.

1. Langs welke weg vertrekken we niet naar huis?

Nadat de drie Wijzen de kleine Jezus in de stal in Betlehem hadden ontmoet, "vertrokken ze langs een andere weg naar hun land" (Mt 2,12). Ze waren in een droom van Godswege gewaarschuwd niet meer naar Herodes terug te gaan. Herodes had slechts voor de schijn interesse in Jezus getoond. Eigenlijk wilde hij Hem ombrengen omdat hij in Hem een gevaarlijke concurrent zag.

Dit stelt ons voor een wezenlijke vraag: als de 'happening' tussen aanhalingste-

kens voorbij is, hoe gaan we dan naar huis terug: via dezelfde weg die we tot nu toe altijd hebben genomen? Was dat de goede weg, dat wil zeggen de weg die ons dichterbij Jezus bracht, de weg van een echte aanbidder van Christus? Als we eerlijk zijn, zien we dat er op onze levensweg heel wat 'Herodessen' zijn die proberen Christus uit ons te verdrijven, die concurrenten zijn voor de aanwezigheid van Jezus in ons leven: dingen buiten ons, andere mensen, maar vaker nog: ons eigen egoïsme of onze mindere gunstige verlangens.

Misschien vinden sommigen van ons het wel beledigend: Herodessen in ons leven. Straks worden we zelf nog met Herodes vergeleken. Als dat zo doorgaat, wordt deze catechese ons nog teveel. Toegegeven: vleidend klinkt het allerminst. Maar het zal duidelijk zijn dat het ons hier niet zozeer te doen is om wat Herodes concreet van plan is: Jezus laten vermoorden om hem als eventuele concurrent voor zijn koningstroon uit te schakelen. Overigens, zo ver gezocht is de vergelijking ook weer niet, want wij mensen kunnen elkaar in ieder geval figuurlijk en soms ook heel letterlijk naar het leven staan.

Waar het vooral om draait is de levenshouding van Herodes, zijn levensoriëntatie. In dit opzicht blijkt het evangelie van de drie Wijzen verrassend eigentijds, al zou je dat op het eerste gezicht wellicht ontgaan. Herodes lijdt aan wat wel de fundamentele ziekten van onze tijd worden genoemd: het 'opvoeringsyndroom' en het 'verzekeringssyndroom'.

Misschien hebben sommigen van jullie – en nu richt ik me speciaal tot de jongens – wel hun brommertje of motor opgevoerd. Met 'high speed' en oorverdovend lawaai

kun je dan door de straat scheuren, terwijl de burens zich groen en geel ergeren. Het laatste is bijna nog het mooiste. Zij mogen dan kwaad op je zijn: je staat toch maar mooi voor een moment in de 'picture', je hebt even de aandacht van anderen en dat is ons heel wat waard. Op wat oudere leeftijd hebben we andere manieren om het leven op te voeren: carrière, maatschappelijke positie, geld, comfort, consumptie.

En tevens willen we in ons leven overal zo zeker mogelijk van zijn. Herodes wil er zeker van zijn dat hij geen concurrenten meer heeft. Wij kunnen dat ook, niet door iemand te doden, maar door over hem te roddelen, hem zwart te maken, zijn of haar reputatie te bederven zodat je eigen ster kan rijzen.

We zouden ons eens de vraag moeten stellen: waarom dan altijd steeds meer en meer ...? We voeren het leven, dat wil zeggen de consumptie op, maar waarvoor dan? Nou ja, dan kunnen we daarna nog meer ... Maar waartoe? Maakt die eeuwige drang om het leven op te voeren ons niet blind? Zien we temidden van het felle neonlicht van de reclame die ons tot die levenshouding verleidt, nog wel de waarden waaraan het leven zijn echte oriëntatie ontleent? Of duidelijker nog: zijn er niet teveel 'Herodessen' op onze weg die ons het zicht op Jezus benemen?

De drie Wijzen zijn een voorbeeld voor ons. In tegenstelling tot de meeste mensen zien zij wel de ster die hun naar Jezus brengt. En ze aarzelen niet die ster te volgen. Hun zekerheden laten ze thuis achter. Financieel voordeel levert de reis hun niet op. En toch, tegen het einddoel van hun reis kan niets op: zij ontmoeten Jezus, de Zoon van God en de zoon van Maria. In Jezus ontmoeten ze God, het

einddoel van ieder mensenleven. Het is alleen door Jezus dat we bij God kunnen komen. Een andere weg is er niet. En die weg kiezen de Wijzen met overgave. Tevens ontmoeten ze in Jezus Degene die naast God volmaakt mens is. Jezus kan als geen andere laten zien hoe je als mens moet zijn. Daarom gaan ze langs een andere weg terug dan ze gekomen zijn: ze willen Herodes vermijden die tussen Jezus en hen in staat.

Als we het voorbeeld van de drie Wijzen volgen, dan gaan ook wij niet de weg terug waarop we onze Herodessen tegenkomen die ons van Jezus afhouden. Dan kiezen we een andere weg terug naar ons dagelijks leven: de weg waarop we Jezus ontmoeten. Dan is Hijzelf voor ons de weg.

Willen we bijvoorbeeld met de auto een andere weg nemen, dan is soms een scherpe bocht nodig. Daar komt dan extra kracht bij kijken. Willen we radicaal van levensweg veranderen, dan kunnen we niet zonder Gods hulp. Een radicale verandering van levensroute vergt in sommige gevallen dat we het sacrament van boete en verzoening ontvangen, dat we biechten: we belijden dan de verkeerde levensweg die we hebben gekozen en waaraan we zo gehecht waren; tevens krijgen we vergeving en de kracht om de weg van Jezus op te slaan en daaraan vast te houden.

2. Welke weg nemen we dan wél?

We nemen ons voor langs een andere weg, niet via de oude weg, niet via de Herodes in ons, naar huis terug te keren. Nu de vraag: welke is dan die andere weg, de weg die Jezus ons wijst, de weg die we als echte aanbidders van Christus kunnen nemen?

Ook in dit opzicht kunnen we veel van de drie Wijzen leren. Ze zoeken Jezus niet om hun eigen bezit, positie, aanzien of zekerheid op te vijzelen. Integendeel: het kost hun juist iets om Jezus te kunnen ontmoeten. Als echte aanbidders van Christus laten zij het niet bij woorden alleen, maar stellen zij ook daden: zij geven Hem geschenken: goud, wierook en mirre.

Deze geschenken hebben een diepe betekenis.

- In het Oosten rond het jaar nul ging een geschenk aan een meerdere, zeker een koning, gepaard met goud. Door aan Jezus goud te schenken erkennen de Wijzen Zijn koningschap.
- Wierook werd bij verschillende gelegenheden gebruikt, maar speciaal in de eredienst. Bij kerkelijke plechtigheden geldt wierook als een erkenning van God. Met de gave van wierook erkennen de Wijzen Jezus als Gods Zoon, zo zeggen de Kerkvaders.
- De mirre is een kostbare zalf die onder meer gebruikt werd bij het balsemen van lijken. Het is een geschenk dat een voorafschaduwing is van Jezus' lijden en kruisdood. De mirre is een erkenning van Christus als Verlosser.

De vraag is niet primair 'wat halen wij uit het leven' om het op te voeren en zeker te stellen. De primaire vraag is: 'wat hebben wij als echte aanbidders van Christus Hem aan te bieden'. Meestal willen mensen die bidden iets van God hebben, en dat mag ook gerust. God heeft ons meer te geven dan wij Hem. Maar het is niet zo dat Hij alles moet geven en wij niets. Liefde moet van twee kanten komen, ook de liefde tussen God en ons. We moeten ons ook afvragen: 'heeft God iets aan ons?' 'Wat kunnen wij Hem bieden?' Kortom:

waar liggen het goud, de wierook en de mirre die wij Hem kunnen schenken?’

Wat is ons goud, het kostbaarste dat wij God kunnen geven?

- Het kostbaarste dat we kunnen geven is ons leven, net als Jezus Zelf deed: “Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden” (Joh 15,12). De martelaren die hun leven geven voor hun geloof in Christus, doen dat heel letterlijk.
- Maar we kunnen ons leven ook op een andere manier inzetten. Zo zette moeder Teresa van Calcutta haar hele leven in om Jezus te dienen in zwervkinderen en aan hun lot overgelaten stervende mensen. We kunnen andere mensen laten delen in de vruchten van onze talenten en gaven. Dan zijn we niet ons eigen leven aan het opvoeren en zoeken we niet alleen zekerheden voor onszelf.
- Iets heel kostbaars is ook onze seksualiteit. Gebruiken we die voor ons eigen genot of maken we daar ook een gave van. Dan bewaren we onze seksualiteit als een gave voor de man of vrouw met wie we later door het huwelijk het leven delen. Of we bewaren onze seksualiteit als een gave voor God als we bestemd zijn voor het celibaat en geroepen zijn tot het religieuze leven, diaconaat of priesterschap.

Wierook hebben we ook.

- Dat is alles in ons leven waarmee we Jezus als God kunnen erkennen: de tijd die we uittrekken voor het dagelijks gebed, onze frequente deelname aan de viering van de Eucharistie, de aanbidding van het sacrament van de Eucharistie.
- De wierook is in eerste instantie de

aandacht en de liefde die we voor Christus hebben.

- Wierook is ook de goede geur van ons leven waaruit blijkt dat we een vriendschapsrelatie met Jezus hebben: ons geloof, onze hoop, onze liefde en vriendschap voor God en medemens, trouw en betrouwbaarheid, edelmoe-digheid. Het uitdragen van het evangelie wordt vaak ernstig belemmerd door het wangedrag van mensen die zich als gelovigen presenteren.

Ook moeten we niet vergeten de mirre die we hebben aan God te geven.

- Zoals gezegd heeft de mirre te maken met Jezus' lijden en dood.
- Wij hebben ook veel mirre in ons leven: onze zwakheden, teleurstellingen, tegenvallers, problemen met de gezondheid, handicaps. Het klinkt op het eerste gezicht vreemd, maar dit is ook iets wat je God kunt aanbieden. Sterker nog: Hij heeft ook graag dat je dat doet. God vraagt niet in de eerste plaats naar je successen, maar naar onszelf. En successen spelen bij de meesten van ons een geringe rol. Het tegendeel komt vaker voor.
- Wij zijn geneigd daarin helemaal geen gave te zien. Als een ander ons met zijn problemen lastig valt, raken we soms na een poosje, soms al heel snel geïrriteerd. God echter niet. Wat wij helemaal niet als een gave zien, wordt – eenmaal in Gods handen gelegd – van overgrote waarde. Een echt aanbieder legt alles wat zijn hart bezwaart tijdens de offerande met de hostie op de pateen om het door middel van de Eucharistie in het offer van Christus te laten opgaan.

Het edelmoedig geven van het goud, de wierook en de mirre die wij in huis heb-

ben is dé manier om evenals de Wijzen te laten zien dat de ontmoeting met Hem de kostbaarste is die wij meemaken.

3. De weg niet kwijtraken

Niet teruggaan langs de weg van Herodes, maar teruggaan langs de weg van Jezus: dat is de vrucht van de Wereldjongerendagen waarop we hopen. Dat is geen gemakkelijke weg.

In het boek *De graanrepubliek* (pp. 9-10) beschrijft de journalist Frank Westerman de ondergang van de Groningse herenboeren in de vorige eeuw. In het kader van het nodige vooronderzoek onderneemt Westerman tochten op het Groningse land en gaat hij onder meer op zoek naar een dorp dat verloren is gegaan. Ondanks een landkaart komt hij er niet uit. Terwijl hij zich probeert te oriënteren, komt er een kromgegroeide man met een witte kuif op hem af. Die doet dat op echt Groningse wijze: zonder omhaal of zelfs maar een groet gaat hij dicht naast Westerman staan, alsof ze samen op de foto moeten. Hij steekt een sigaret op en houdt het pakje onder de neus van Westerman. Maar nog voor die bedanken kan, trekt hij het pakje sigaretten terug en zegt: "mooi, dat is goedkoop." Er blijkt overigens geen betere gids te zijn dan deze aparte man. Hij weet dat het gehucht waar Westerman naar zoekt, inmiddels verdwenen is, maar kan hem exact de plaats aangeven waar het zich bevond.

De onbekende man helpt Westerman zich te oriënteren. 'Oriënteren' betekent 'vragen naar de oriënt', dat wil zeggen naar de plaats waar de zon opgaat, het Oosten. Als je eenmaal weet waar de oriënt is,

weet je ook waar je je bevindt en hoe je verder moet gaan. Heel letterlijk is deze betekenis van het woord oriëntatie van toepassing op de drie Wijzen, die een ster in het Oosten hebben gezien, waarvan ze weten dat die hen de weg wijst waar naar de pasgeboren koning van de joden. Alles laten ze achter om op weg te gaan en ze oriënteren zich daarbij op die ster.

In de auto gebruiken we een navigatiesysteem om ons te oriënteren. Jezus geeft ons ook zo'n innerlijk navigatiesysteem, de heilige Geest, de Helper. Deze is de ster die de Kerk – niet ergens aan het firmament, maar van binnenuit – oriëntatie biedt. Door het doopsel dat de Kerk ons toedient, ontvangen we die heilige Geest ook persoonlijk.

Christus geeft ons oriëntatie door de Kerk, die Hij Zelf heeft gesticht. De Kerk helpt ons onszelf op Christus te oriënteren doordat zij het evangelie verkondigt en ons door middel van de sacramenten met God verenigt. Laat op je weg terug de Herodessen links liggen, maar houd de Kerk als de gemeenschap van de aanbidders van Christus centraal. Bezoek haar vaak om de goede oriëntatie als echte aanbidder van Christus vast te houden.

Ik sluit af met de onvermijdelijke katholieke slukreclame. Het is ook een goed idee om het contact met onze groep jongeren vast te houden en deel te nemen aan de ontmoetingen georganiseerd door het jongerenplatform van het eigen bisdom en aan onze nationale terugkomdag, de Katholieke Jongerendag te Nieuwegein op 27 november aanstaande. Nadere mededelingen hierover vind je op de website van de WJD: www.wjd.nl.